

MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Förskolan Tolsgården

Läsår 2020/2021

Antagen
Mariestad
2020-10-26

Innehåll

1. Inledning.....	3
1.1. Syfte.....	4
1.2. Ansvar.....	4
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.....	4
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår	4
2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier.....	5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier	6
3. Undersök risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår.....	6
3.1 Undersök	10
3.2 Metod/kartläggning.....	12
3.3 Analysera.....	12
3.4 Planerade åtgärder för läsåret.....	14
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)	16
4.1 Barns/elevs delaktighet.....	16
4.2 Medarbetares delaktighet.....	16
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet.....	17
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling	17
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever.....	17
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev.....	18
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev	20
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.....	21
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev.....	21
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev	21
6. Referenser	22
7. Bilagor.....	23
7.1 Definitioner.....	23
7.2 Lagstiftning och styrdokument.....	25
7.3 Anmälningsskyldighet	26

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Förskolan Tolsgårdens plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevs lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevs trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor Pia Fahlgren ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på förskolan Tolsgården	Åtgärd uppfylld
Planerade främjande aktiva åtgärder	Ja/Nej
Vi pedagoger skapar förutsättningar för att barnen ska utveckla sin självkänsla genom att uppmuntra positiva handlingar.	Ja
Vi delar barngruppen vid behov för att fortsätta arbetet med att skapa trygghet och lugn.	Ja
Pedagogerna är härvarande och närvarande i barnens lek för att skapa en positiv samvaro i gruppen samt för att få överblick och ge trygghet.	Ja
All personal ser och reagerar på eventuell kränkning och diskriminering.	Ja
Vi arbetar aktivt med att inkludera alla barn och se deras olikheter som en tillgång i barngruppen.	Ja

Vi pedagoger stöttar och bekräftar individen kring dess val, frågor och tankar kring sina eller andras könsöverskridande identitet.	Ja
Vi ser flickor och pojkar som jämlika.	Ja
Föregå med gott exempel genom att aldrig prata kränkande om andra.	Ja

Föregående läsårs åtgärder på förskolan Tolsgården	Åtgärd uppfylld
Planerade förebyggande aktiva åtgärder	Ja/Nej
Att vi som pedagoger arbetar för att utforma de pedagogiska miljöerna så att de tilltalar alla oavsett kön.	Ja
Att vi erbjuder litteratur som utmanar de traditionella könsrollerna.	Ja
Om incidenter sker så reflekterar pedagogerna över var de befann sig och hur pedagogerna gör för att det inte ska upprepas, vid behov via händelselogg.	Ja
Vi pedagoger reflekterar kontinuerligt över vårt förhållningssätt samt att vi arbetar med att vara goda förebilder för barnen.	Ja
Att vi erbjuder litteratur som berör de olika diskrimineringsgrunderna.	Ja

2.2. Kränkingsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Vi har under läsåret 2019/2020 inte haft några kränkingsärenden.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkingsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Analys främjande aktiva åtgärder

För att uppnå målet har vi arbetat aktivt med främjande åtgärder i utbildningen, kopplat till vårt SKA-arbete under Normer och värden, där vi t.ex. arbetat för att få en trygg miljö, där vi tillsammans barn och vuxna reflekterat över hur man är mot sin kompis och vikten av att lyssna på varandra. I arbetet med de yngre barnen har vi stöttat barnen nära i deras lek och försökt vara "steget före" och vara lyhörda för när eventuella konflikter kan ha uppstått och där några av barnen valt att t.ex. bitas eller knuffas. Vid dessa situationer har vi pedagoger avlett barnen, då vi anser att tillrättavisningar inte skapar något bra hos barnet/barnen. Vi har lyft de positiva handlingar som barnen gjort mot varandra för att stärka barnen och få dem att känna att de lyckas. Vi har arbetat för att skapa förutsättningar för lugna stunder i t.ex. hallen då vi upplever att t.ex. många putta-situationer uppstår där då det ofta kan bli trångt och rörigt. Det vi upplever som svårt att förebygga är de situationer när t.ex. puttandet sker "oprovocerat" helt utan anledning, där vi pedagoger inte kan förutse alls att putten kommer. T.ex. när ett barn går förbi en annan och puttar i förbifarten utan någon annan kontakt eller kommunikation.

I projektgrupperna på Blåsippan har vi observerat genom dokumentation och reflektion, att barnen reflekterat tillsammans och hjälpt varandra framåt att utveckla processen i projektet. Vi har upplevt att det har varit en positiv samvaro i våra grupper och att det varit ett fint samarbete mellan barn-barn. De har tagit tillvara på varandras olikheter genom att t.ex. hjälpa varandra när de ska skriva och mäta. Vi har sett en glädje hos barnen när vi samlats i våra grupper för att forska vidare om djuren, då barnens intresse varit i fokus. Vi har sett att deras självkänsla vuxit i projektet genom forskningen och redovisningen. Detta har vi kunnat se då flertalet utav barnen varit ivriga att få forska och själva tagit fram material till redovisningen och att de själva "ställt upp sig" vid väggen. Flera utav barnen har också berättat för vårdnadshavarna vad vi gjort, där de visat glädje och nyfikenhet samt att projektet varit viktigt för dem. För att uppmuntra barnen till samspel har vi arbetat för att påvisa barnens olikheter för varandra d.v.s. inkluderat alla barn och deras tillgångar. Vi pedagoger har en viktig roll att hjälpa barnen i deras sociala samspel. Vi har hjälpt till i kontakten mellan barnen, t.ex. hur man gör man vill leka med en kompis och hur man tar kontakt på ett positivt sätt. Vi har uppmuntrat barnen till att samspela med varandra genom positiva handlingar t.ex. hjälpa varandra i hallen eller ateljén. Vid uppmuntran från oss pedagoger kring dessa positiva handlingar kan vi se på barnens kroppsspråk att de "växer" och att det de gjort är något bra. Öhman (2008) menar att vi pedagoger har en viktig roll med tydligt ledarskap och bemötande, där vi tillsammans arbetat för ett positivt klimat. Genom att vara närvarande och härvarande upplever vi pedagoger att vi har kunnat se ur barnens perspektiv vad gäller kränkningar och diskrimineringar, och arbetat för att motverka dessa.

Detta kopplar vi till förskolans läroplan (Lpfö 19 sid 8) menar att ”genom en aktiv närvaro är det möjligt att stödja kommunikationen mellan barnen samt förebygga och hantera konflikter”.

Under terminen 19/20 har Tussilago haft många barn i gruppen och även fast vi delat gruppen har det blivit många barn i ett sammanhang. När sen gruppen i januari utökades med två barn så förstärktes behovet av att dela gruppen för att kunna skapa ett lugn och för att skapa sammanhang och fördjupa barnens utforskande. Åldersspannet på Tussilago har varit stort, vilket gjort att det ställts ännu högre krav på oss pedagoger kring att skapa miljöer och sammanhang där alla kunnat utmanas utifrån sin egen förmåga och behov, där av har delningen också varit positiv då vi kunnat skapa mer anpassade sammanhang. *"Att arbeta i mindre grupper är avgörande för att det förhållningssätt vi eftersträvar ska fungera fullt ut. Vår erfarenhet säger oss att ju fler barn på samma ställe, desto högre risk för att vi skapar en moralistisk undervisningsmiljö"* (Källhage och Malm, 2018, sid.57). Blåsippan har också kunnat se fördelen kring att arbeta i mindre grupper, t.ex. genom att arbeta med programmering med hjälp av BlueBoten, då det blir ett mindre sammanhang för barnen och att det blir lättare för barnen att samspela, t.ex. turtagning. Vi har sett att barnen haft olika erfarenheter av programmering, och genom aktiviteten har vi skapat förutsättningar för barnen att på olika sätt kunna tillägna sig kunskapen. Barnen har gett varandra hjälp genom positiv feedback och föreslagit lösningar.

Under april fortsatte arbetet i projektet kring Bockarna Bruse på Tussilago, och fokus var på skapandet av barnens egna troll. Utifrån de yngsta barnens uttryck och önskan om att själva göra sagan med sina troll, så skapade vi förutsättningar för att på ett lekfullt sätt skapa tillfälle för barnen att göra sagan själva med sina troll som rekvisita. Barnen födda -16 arbetade vidare med skapande av sina sagolådor och berättade sina sagor inför sina kamrater. Dessa skapande aktiviteter medförde både språk och kommunikation via berättandet samt samspel genom att barnen tillsammans gjorde sagan och lyssnade in och väntade på sin tur när var och en berättade sin saga. Det blev positiva möten för barnen där en närvarande pedagog alltid fanns med och stöttade i berättandet, men också i berättandet och samspelet mellan barnen.

Vid berättandet lyssnar barnen på varandra och visar på så vis respekt för kompiserna som är i centrum med sitt berättande. De får känna sig viktiga, blir sedda och lyssnade på. Att vara trygg och våga med mer eller mindre stöttning av pedagog. Sagoberättandet har även spritt sig vidare till barnens egeninitierande lek och i det sammanhanget har de barn som inte velat agera sin saga under ”samling” tagit för sig och agerat sagan inför en eller två barn. Dramatisering av Sagan om vanten har även skett vid flera tillfällen under våren på Blåsippan, och där vi anser att flera delar i vår handlingsplan berörts. Ingen roll i sagan är viktigare än någon annan, utan alla roller är av lika stor vikt för att sagan ska kunna göras och flickor och pojkar ses som jämlika. Att vi gjort sagan vid flera tillfällen har skapat möjligheter för barnen att bli tryggare i sitt agerande och deltagande i dramatiseringen. Aktiviteten har skapat förutsättningar för att uppmuntra och samspela mellan barn-barn och barn-pedagog.

Vi pedagoger har varit närvarande och stöttat barnen och vi har kunnat se att de positiva handlingar som skett under dramatiseringen har speglats av sig under hela utbildningen, då vi kunnat se positiva förändringar i deras samspel i flera situationer.

Inför höstens överflyttning av de äldre barnen på Tussilago har vi börjat introducera barnen i lärmiljöerna på Blåsippan. Utifrån tidigare erfarenheter så vet vi att en tidig introduktion av de nya miljöerna skapar trygghet hos barnen och ger en lugn övergång till hösten, både för barnen och deras vårdnadshavare. Vi har under våren gjort många besök på blåsippan och vi har observerat att barnen blivit mer företagsamma och ger uttryck över att de vill gå över.

Vid introduktionen som gjordes under året var vårt fokus kring att skapa sammanhang där barnen kan mötas och skapa trygghet, anknytning och gemenskap. Musik och dans var något som vi såg intresserade de yngre barnen mycket och det var efterfrågat både i miljön inomhus och ute. Det skapade förutsättningar för att skapa glädjefulla möten och kommunikation mellan barnen i gruppen. De sökte ögonkontakt med varandra, härmade varandras rörelser och uttryckte gemensam glädje genom sitt kroppsspråk. Ibland tog de varandras händer och dansade tillsammans vilket gav oss möjlighet att stötta barnen i hur man tar kontakt med varandra och möter dem i deras positiva handlingar. Det gjordes även försök till att skapa en ring där alla gavs möjlighet till att vara med och delta i gemenskapen. Genom musiken skapades nya glädjefulla möten under introduktionen av nya barn på förskolan.

Analys förebyggande aktiva åtgärder

Vi anser att vi har uppnått målet genom att vi aktivt arbetat med förebyggande åtgärder i utbildningen, kopplat till vårt SKA-arbete under normer och värden, där vi t.ex. arbetat för att skapa en pedagogisk miljö som tilltalar barnen oavsett kön. I utformningen av miljöerna har vi arbetat för att skapa nyfikenhet och utmana barnen utifrån de 100 språken. Ett sätt att gå vidare med projektet på Blåsippan har varit att skapa förutsättningar för andra mötesplatser som bidragit till samspel på avdelningen, där figurerna från sagan funnits för att hålla projektet vid liv under hela dagen och i olika miljöer. Andra sätt att skapa miljöer och aktiviteter utifrån att arbeta förebyggande, har t.ex. varit att vi under våren skapat en raketkoja utifrån barnens tankar och intresse på Blåsippan, där även barn från Tussilago deltagit. Raketkojan har på ett lekfullt sätt lockat både flickor och pojkar till att delta men även över åldersgränserna i hela huset. Raketkojan har varit forum för samarbete och ett gemensamt ansvar hos barnen. Många dialoger kring regler och utformning av kojan, skedde mellan barnen och den närvarande och inlyssnande pedagogen. Barnens samarbete och pedagogens sätt att uppmuntra positiva handlingar mellan barnen skapade förutsättningar för bygget att fortskrida utifrån barnens gemensamma tankar och idéer.

Som pedagoger arbetar vi ständigt med att vara närvarande och härvarande i barnens lek för att skapa goda förutsättningar för goda relationer och gemensam lek.

Under höstens introduktion på Tussilago delade vi barngruppen för att i det lilla sammanhanget skapa trygghet och anknytning för de nya barnen. Under hösten har vi även delat barngruppen åldersblandat där möten mellan yngre och lite äldre skapar nya sociala konstellationer.

Då vi haft ett stort åldersspann mellan 1-3 år har vi behövt reflektera ännu mer för att skapa förutsättningar för att alla oavsett ålder blir stimulerade i de pedagogiska miljöerna. Utifrån barnens visade intresse kring skapande och att utforska olika tekniker har vi skapat möjlighet till ett gemensamt skapande projekt.

Vi ville skapa förutsättningar för att skapa gemensamt för själva upplevelsen och gemenskapens skull utan att det blir ett enskilt resultat att ta med hem. Det gemensamma skapandet har inneburit förutsättningar för kommunikation och samtal kring aktiviteten mellan barnen i olika åldrar och barnen har fört samtal med varandra och uppmuntrat varandra vilket förstärkt aktiviteten.

Vi har diskuterat kapitlet *Rum som ger inspiration till lek och lärande* ur boken *Kreativitet och barns lärande* (Emriksson & J Swahn, 2017) där vi diskuterade våra pedagogiska miljöer. Vi har stora visioner om hur vi vill skapa miljöer för att de ska tilltala alla oavsett kön samt utifrån barnens visade intresse och för att vidga deras lek, men ibland blir avsaknaden av rekvisita och material ett hinder. Vi behöver även strukturera upp tid för att skapa och iordningställa i lärmiljöerna. Vi tar ofta av det vi har och skapar saker och miljöer av återvunnet material, men mycket av det vi återvinner har vi restriktioner kring vad gäller giftiga plaster osv. Vi diskuterade även olika innehåll i de pedagogiska miljöerna och vad de har för syfte. Vi vill skapa de fördjupande miljöerna där barnen kan stanna upp och se nya infallsvinklar, en intellektuell och estetisk, utmanande och tillåtande miljö. Men samtidigt som de fördjupande miljöerna är av stor vikt, ser vi också vikten av de förutsägbara miljöerna då vi i vår utbildning ser ett behov av dem som en ”paus” men är samtidigt en miljö som kan kombinera in både matematik, teknik och samspel med mera. Den ena miljön behöver inte utesluta den andra utan det behöver finnas en jämnvikt mellan det förutsägbara och det som utmanar och skapar förundran. Oavsett vilken typ av miljö hemvisten har så är relationen mellan barn-barn och barn-pedagog av värde i mötena i miljön.

Barngruppen på Tussilago har visat ett stort intresse för böcker och bokläsning och vi ser en vinst i de böcker som vi beställde från Kulturrådet. Vi upplever att vi har mycket bra litteratur som fångar barnen och som skapar bra boksamtal och reflektioner om innehållet. Innehållet är t.ex. känslor, normer och värden, hur det är att vara på förskolan, olika familjekonstellationer osv. Vi upplever att vi i alla åldrarna kan skapa samtal kring böckerna på olika sätt med böckernas bilder som samtalsunderlag och stöttning. Att projicera böckerna på väggen har även stärkt barnens reflektion kring projektet med Bockarna Bruse. För att beröra de olika diskrimineringsgrunderna och som ett naturligt sätt att erbjuda litteratur som ska utmana de traditionella könsrollerna, har vi även använt oss av Polyglutt på båda hemvisterna, vilket skapat förutsättningar för ytterligare en reflektionsform kring innehållet i böckerna.

Under en period under våren har Tussilago haft några incidenter där barn blivit bitna eller ”på väg” att bli bitna av andra barn. Vi pedagoger var därför under en period extra uppmärksamma på att barnen vid konflikter ibland valde att bita och vi var extra nära i leken och lyhörda för när konflikter uppstod, för att hindra i tid och stötta med ord för att förklara och reda ut situationen.

Vi pedagoger har diskuterat detta för att på bästa sätt få en överblick kring när dessa situationer uppstår och hur vi på bästa sätt ska organisera för att kunna vara extra närvarande. På Blåsippan har pedagogerna kontinuerligt fört reflektioner kring vårt förhållningssätt och hur vi ska vara goda förebilder för barnen.

Vi har reflekterat över hur vi bemött barnen utifrån deras olikheter och förutsättningar, för att skapa bästa förutsättning för barnen att känna trygghet och för att kunna utvecklas t.ex. genom samtal med vår specialpedagog. Vi har fört löpande reflektioner kring de incidenter som eventuellt har skett hos barnen, och för att förhindra att det sker igen, har vi pedagoger analyserat vår roll, hur vi kunnat agera annorlunda.

3. Undersök risker och hinder i utbildningen för innevarande läsår

3.1 Undersök

3.1.1 Kränkande behandling

Det finns alltid en risk för kränkande behandling om vi pedagoger inte är tillräckligt uppmärksamma och det gäller i alla situationer och miljöer på förskolan.

3.1.2 Sexuella trakasserier

En risk kan vara att barnen kommenterar varandras kön vid toalettbesök, blöjbyten eller andra tillfällen. Därför ser vi det som yttersta vikt att vi pedagoger finns nära även vid dessa rutinsituationer.

3.1.3 Kön

Vi anser att det kan finnas en risk kring vårt bemötande med barnen i deras lek eller tankar och funderingar kring kön. Kan det finnas situationer där våra personliga åsikter speglas i vår yrkesroll? Detta kräver en ständig diskussion oss pedagoger emellan. En annan risk vi har identifierat är om vi pedagoger erbjuder könsstereotypa miljöer som inte i tillräckligt hög grad tilltalar alla oavsett kön.

3.1.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

Vi anser att det kan finnas en risk kring vårt bemötande med barnen i deras lek eller tankar och funderingar kring könsstereotypiska roller. Kan det finnas situationer där våra personliga åsikter speglas i vår yrkesroll?

Detta kräver en ständig diskussion oss pedagoger emellan. Vi upplever att en risk kan vara om vi pedagoger inte är fullt medvetna kring val av t.ex. litteratur för barn.

3.1.5 Etnisk tillhörighet

På förskolan Tolsgården har vi mest samma etniska tillhörighet, svenska. Vi har under hösten fått en extratjänst som tillhör en annan etnicitet, annat ursprungsland. En risk kan vara om vi pedagoger inte är uppmärksamma på och lyhörda inför barnens frågor och funderingar kring detta.

3.1.6 Religion eller annan trosuppfattning

Vi har under hösten fått en extratjänst genom arbetsmarknadsenheten. Hen arbetar tre dagar i veckan hos oss på Tolsgården. Hen tillhör en annan religion och bär slöja. En risk kan vara om vi pedagoger inte är uppmärksamma på och lyhörda inför barnens frågor och funderingar kring detta.

3.1.7 Funktionsnedsättning

Vi upplever att en risk kan vara när anpassningar utifrån individers olika behov behöver göras. Vid vissa av dessa fall kan vi uppleva att organisationen på förskolan inte då blir tillräcklig för hela gruppen.

3.1.8 Sexuell läggning

Vi upplever att en risk kan vara att barnen på vår förskola inte möter människor med olika sexuell läggning, utan vi pedagoger måste finna andra sätt att beröra ämnet. En annan risk kan vara att barnen kommenterar varandras kön vid toalettbesök eller andra tillfällen. Därför ser vi det som yttersta vikt att vi pedagoger finns nära även vid dessa rutinsituationer.

3.1.9 Ålder

Vi anser att vi har ett medvetet arbetssätt och förhållningssätt kring att vi använder begreppet yngre och äldre istället för stora och små. Vi arbetar för en öppenhet mellan avdelningarna under större delen av dagen. Detta för att skapa möten mellan barnen oavsett ålder.

3.2 Metod/kartläggning

Alla pedagoger på Tolsgården har gemensamt diskuterat de risker och hinder som vi kan se i vår utbildning. Dessa diskussioner gjordes utifrån vår analys i vårt kvalitetsverktyg 19/20 under rubriken Normer och värden.

3.3 Analysera

3.3.1 Kränkande behandling

Vi fortsätter vårt arbete med att medvetandegöra vårt förhållningssätt kring att skapa förutsättningar för goda relationer. Barns upplevda erfarenheter påverkar deras relationer. För att motverka kränkande behandling är vi pedagoger närvarande och lyhörda i barngrupperna. Pedagogernas bemötande gentemot barnen har stor betydelse och det är av stor vikt att vi möter barnen med respekt. Vi pedagoger arbetar för att lyfta barnens olika förmågor och styrkor för att ge barnen strategier för att se olikheter som en tillgång och styrka. Detta skapar förutsättningar för barnen att kunna visa empati och förståelse för andra barn i olika situationer. Vi pedagoger arbetar ständigt främjande kring hur vi bemöter varandra för att skapa ett positivt klimat där vi som pedagoger har en stor roll som förebilder. En del i arbetet med att skapa förutsättningar för goda relationer, är att vi vid vissa tillfällen delar barngruppen i mindre konstellationer. Detta för att skapa en lugnare miljö där möjlighet för god kommunikation och samspel mellan barn-barn och barn-pedagog blir större.

3.3.2 Sexuella trakasserier

Vi pedagoger är medvetna om att vi behöver finnas nära barnen i rutinsituationer kring toalettbesök och blöjbyten så att alla barn kan känna sig trygga. Vi pedagoger måste ha en överblick över lokalerna och var barnen befinner sig då det finns risk för att barnen kan ”stänga in sig” på t.ex. toaletten. Vi pedagoger pratar direkt med barnen vid eventuella kommentarer. Vi arbetar för att medvetengöra barnen till sin egen kropp och visa varandra respekt.

3.3.3 Kön

Vi på förskolan Tolsgården arbetar aktivt med att motverka diskriminering p.g.a. kön. Detta gör vi genom att vi ser flickor och pojkar som jämlika. Alla barn oavsett kön får lika mycket inflytande och plats i gruppen. Det är också av vikt att vi pedagoger inte könsbestämmer material, miljö m.m. utan skapar förutsättningar för barnen att utforska, upptäcka och skapa nyfikenhet i utbildningen.

3.3.4 Könsöverskridande identitet eller uttryck

I arbetet med att motverka diskriminering p.g.a. könsöverskridande identitet eller uttryck finns vi pedagoger med och stöttar och bekräftar individen kring dess val, frågor och tankar kring sina eller andras könsöverskridande identitet. Vi pedagoger arbetar för att skapa en samsyn kring ämnet för att på bästa sätt kunna bemöta och bekräfta individen. Detta sker t.ex. via diskussioner vid APT samt vid andra mötes forum men även vid inläsning av litteratur och forskning.

3.3.5 Etnisk tillhörighet

Vi på Tolsgårdens förskola ser trygghet, respekt och olikheter som viktiga komponenter för att alla ska känna sig välkomna till oss. På Tolsgården finns få barn och pedagoger med annan etnicitet och vi pedagoger lyfter etniskt ursprung både spontant när vi stöter på det och när barnen efterfrågar det men också medvetet, t.ex. genom litteratur.

3.3.6 Religion eller annan trosuppfattning

Vi på Tolsgårdens förskola ser trygghet, respekt och olikheter som viktiga komponenter för att alla ska känna sig välkomna till oss. På Tolsgården finns få barn och pedagoger med annan religion eller trosuppfattning. Vi menar därför att det är av vikt att vi pedagoger har stor medvetenhet kring detta.

Vi pedagoger berikar medvetenheten kring detta genom att erbjuda barnlitteratur som speglar olika sätt att leva. Vår dagliga kontakt med vårdnadshavarna präglas av öppenhet och lyhördhet. Att samtala med barnen om religion och annan trosuppfattning när barnen själva lyfter ämnet, ser vi som viktigt för att medvetandegöra barnen för våra olika sätt att leva. Detta är några av våra verktyg som vi anser viktiga i vår pedagogiska utbildning.

3.3.7 Funktionsnedsättning

Enligt förskolans värdegrund ska ingen diskrimineras p.g.a. funktionsnedsättning och därför är det viktigt att vi pedagoger arbetar för alla människors lika värde. Vi pedagoger tar till oss aktuell forskning samt inläsning av litteratur, samt att vi läser litteratur för barnen som berör ämnet. Vi som pedagoger är viktiga som förebilder för barnen då vuxnas förhållningssätt påverkar barns förståelse och respekt för andra individer. Vi anpassar vårt förhållningssätt och den pedagogiska miljön med hänsyn till barnens förutsättningar och behov, ibland med hjälp av kommunens specialpedagog. En del i arbetet med att skapa förutsättningar för att möta den enskilde individens olika behov, är att vi försöker dela barngruppen i mindre konstellationer i de olika lekmiljöerna utefter den organisation vi har. Detta dels för att skapa en lugnare miljö för hela barngruppen, men vilket också ger möjlighet för att hjälpa den enskilde individen i samspelet med de andra barnen samt i dess egen utveckling.

3.3.8 Sexuell läggning

Förskolans värdegrund ska prägla utbildningen och omfatta alla barn och vuxna som ingår i vår verksamhet oavsett sexuell läggning eller någon annan av diskrimineringsgrunderna. På Tolsgårdens förskola ska vi visa varandra hänsyn. Jämställhet ska råda och egna och andras rättigheter ska lyftas fram och synliggöras i utbildningen. Detta gör vi genom samtal med barnen samt att erbjuda olika typer av barnlitteratur.

3.3.9 Ålder

Förskolans värdegrund ska prägla utbildningen oavsett ålder. Det är av stor vikt att vi som pedagoger är medvetna kring hur vi uttrycker oss kring ålder och att vi ser till individens enskilda behov. De pedagogiska miljöerna utformas utifrån tanken att skapa mötesplatser för upplevelser och undersökning, oavsett ålder.

Genom att samarbeta mellan avdelningarna motverkar vi kategorisering av barnen som stor och liten, vilket även stärker gemenskapen i huset både mellan barn-barn och barn-pedagog. Detta skapar även förutsättningar för att främja arbetet med hållbara relationer. Samarbetet sker delvis genom öppning/stängning, vila, planeringar och vid måltiderna.

3.4 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på förskolan Tolsgården	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Vi pedagoger skapar förutsättningar för att barnen ska utveckla sin självkänsla genom att uppmuntra positiva handlingar.	Fortlöpande	Pedagogerna
Vi delar barngruppen vid behov för att fortsätta arbetet med att skapa trygghet och lugn.	Fortlöpande	Pedagogerna

Pedagogerna är härvarande och närvarande i barnens lek för att skapa en positiv samvaro i gruppen samt för att få överblick och ge trygghet.	Fortlöpande	Pedagogerna
All personal ser och reagerar på eventuell kränkning och diskriminering.	Fortlöpande	Pedagogerna
Vi arbetar aktivt med att inkludera alla barn och se deras olikheter som en tillgång i barngruppen.	Fortlöpande	Pedagogerna
Vi pedagoger stöttar och bekräftar individen kring dess val, frågor och tankar kring sina eller andras könsöverskridande identitet, när situationer uppstår.	Fortlöpande	Pedagogerna
Vi ser flickor och pojkar som jämlika.	Fortlöpande	Pedagogerna
Föregå med gott exempel genom att aldrig prata kränkande om andra.	Fortlöpande	Pedagogerna

Planerade förebyggande åtgärder på förskolan Tolsgården	När påbörjas/genomförs åtgärden?	Ansvarig
Att vi som pedagoger arbetar för att utforma de pedagogiska miljöerna så att de tilltalar alla oavsett kön.	Fortlöpande	Pedagogerna
Att vi erbjuder litteratur som utmanar de traditionella könsrollerna.	Fortlöpande	Pedagogerna

Om incidenter sker så reflekterar pedagogerna över var de befann sig och hur pedagogerna gör för att det inte ska upprepas.	Fortlöpande	Pedagogerna
Vi pedagoger reflekterar kontinuerligt över vårt förhållningssätt samt att vi arbetar med att vara goda förebilder för barnen.	Fortlöpande	Pedagogerna
Att vi erbjuder litteratur som berör de olika diskrimineringsgrunderna.	Fortlöpande	Pedagogerna

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

Arbetet med aktiva åtgärder samverkas med barn/elever, vårdnadshavare och personal.

4.1 Barns/elevs delaktighet

Under framtagandet av planen tar vi med de tankar barnen haft kring värdegrundsfrågor och vilket förhållningssätt vi har till varandra. I det dagliga samtalet med barnen förankrar vi tankarna som står i planen.

Genom att intervjua, samtala och vara närvarande och härvarande i barnens lek vill vi pedagoger få reda på om det förekommer kränkningar. Med de äldre barnen pratar vi om att det finns en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Med de yngre barnen arbetar vi med att medvetandegöra deras handlingar gentemot deras kompisar. Detta sker i den dagliga utbildningen genom att t.ex. visa vid konflikter att kompisen blir ledsen. Det är dock även av stor vikt att vi uppmärksammar de positiva handlingarna som barnen gör gentemot varandra.

4.2 Medarbetares delaktighet

Pedagogerna på Tolsgårdens förskola arbetar tillsammans fram planen mot diskriminering och kränkande behandling genom diskussioner på APT. På så vis blir alla pedagoger delaktiga, även kök och städpersonal är delaktiga i framtagandet av planen.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

De resultat som framkommer i föräldraenkäten och utvecklingssamtal under våren rörande område Normer och värden, tas omhand av pedagogerna och analyseras. Resultatet blir en del av underlaget i framtagandet av planen.

Vårdnadshavarnas delaktighet i framtagandet av planen kommer att se annorlunda ut i år på grund av rådande situation kring Covid-19. Vi kommer att erbjuda det digitalt istället för att anordna ett föräldramöte på förskolan. Planen kommer att finnas tillgänglig i förskolans hall för kommentarer och åsikter innan antagandet.

Vårdnadshavarna informeras om att vi har en plan mot diskriminering och kränkande behandling samt deras rätt att anmäla eventuella kränkningar och diskrimineringar. Vidare beskriver vi också för vårdnadshavarna om vårt främjande och förebyggande arbete kring diskriminering och kränkande behandling. Detta menar vi ger dem möjlighet till påverkan av planen. Planen finns tillgänglig för vårdnadshavarna i förskolans hall och på förskolans hemsida.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All person i förskolan har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling.

Ingen ska kunna säga att ansvaret är någon annans.

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevens mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt

		fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevs pedagoger/mentor.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevs vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserier/sexuella trakasserier	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor

5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda elevers vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor
4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad)/elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserier/sexuella trakasserier	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier inte upphör kontaktas chef förskola och pedagogisk omsorg/grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning och/eller personalenheten.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Scenario	Åtgärd
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Utbildningen ¹ utsätter elev för diskriminering.	Informera rektor
D. Rektor utsätter elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/ grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

5.6 När verksamheten² diskriminerar barn/elev

Informera rektor eller chef förskola och pedagogisk omsorg/
grundskolechef/avdelningschef Vadsbogymnasiet och vuxenutbildning

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

^{1,2} Med **utbildningen** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet

När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäligen utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:

- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande

Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling

Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier

Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier

Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund

Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.

Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)

AML gäller förutom för personal, även för elever från och med förskoleklass. Barn i förskolan och elever i fritidshemmet är undantagna bestämmelserna i AML. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken

Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling

Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen

Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden

Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling

Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten

Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet under Service och i arbetet/Arbetsrutiner och checklistor/Sektor utbildning/Elevhälsa.